

Az Asteraceae család legfontosabb gyógynövényfajai

- *Achillea millefolium* – közönséges cickafark,
- *Anthemis nobilis* – római kamilla,
- *Arctium lappa* – közönséges bojtorján,
- *Artemisia absinthium* – fehér üröm,
- *Artemisia dracunculus* – tárkony,
- *Calendula officinalis* – kerti körömvirág,
- *Carthamus tinctorius* – sáfrányos szeklice,
- *Chrysanthemum cinerariaefolium* – dalmátvirág (rovarporvirág),

- *Cichorium intybus* – mezei katáng,
- *Cnicus benedictus* – benedekfű,
- *Cynara scolymus* – articsóka,
- *Echinacea* spp. – kasvirágfajok,
- *Leuzea carthamoides* – szekliceimola,
- *Matricaria recutita* – orvosi székfű (kamilla),
- *Silybum marianum* – máriatövis,
- *Solidago* spp. – aranyvesszőfajok,
- *Tanacetum vulgare* – varádics,
- *Taraxacum officinale* – pongyola pitypang,
- *Tussilago farfara* – martilapu.

Közös botanikai jellemzők

- világszerte megtalálhatóak,
- fészekvirágzat (csöves és nyelvs virágok),
- 2 alcsalád:
Asteroideae (Csövesvirágúak),
Cichorioideae (Nyelvsvirágúak),
- kaszattermés.

Életforma szerint:

Egyévesek:

pl: *Calendula officinalis*
Carthamus tinctorius
Silybum marianum

Egyéves áttelelők:

Matricaria recutita

Kétéves:

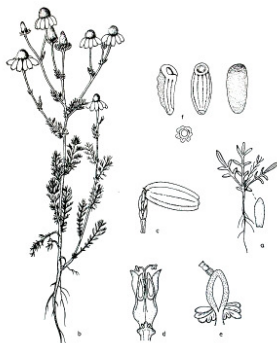
Arctium lappa

Évelők:

pl: *Achillea millefolium*
Artemisia dracunculus
Echinacea spp.

Kamilla (orvosi székfű) (*Matricaria recutita*)

- szárm.: Földközi-tenger vidéke,
- meleg- és fénykedvelő szárazságtűrő, **sziktűrő**,
- **áttelelő egyéves**, lágyszárú,

• **Drog:**

virágzat (*Matricariae flos*),
illóolaj (*Matricariae aetheroleum*) (**kék színű**),

• **Hatóanyag:**

illóolaj 0,4-1,2 % (proazulének, bisaboloidok),
flavonoidok (apigenin, luteolin, patuletin),
kumarinok,
nyálkaanyagok.

• **Farmakológiai hatás:**
gyulladáscsökkentő, görcsoldó, antiszeptikus,

• **Felhasználás:**
tea, kivonat, tinktúra,
borogatásra, inhalálásra,
külsőleg: kenőcs nehezen gyógyuló sebekre,
égési sebekre, ekcémára,
kozmetikai ipar.

Kamilla – termesztés (1 év)

- **Elővetemény:** monokultúrában is termesztendő (4-5 év),
- **Talajelőkészítés:** tárcsázás vagy szántás, ülepedett, **asztal lap simaságú talajfelszín**,
- **Tápanyag-utánpótlás:**
 1. év: homokon **P**: 40-60 kg/ha
 2. év: **N : P : K** = 10-40 : 60-70 : 50-70kg/ha

• **Vetés:**

vetésidő: aug.v.- szept.e.,
sортáv: 12 cm
talajfelszínre vetés, hengerezés,
vetőmagszükséglet: 8-10 kg/ha **kribrátum**
(40-50 % kaszat és 50-60 % csöves virág)

- **Ápolás:** gyomirtás,
- **Növényvédelem:** -

• **Betakarítás:**

kedvező időjárásnál 2x,
virágdrog: virágzárkor (**sugárvirág vízszintesen**)
kézzel (kamillafésű), spec. kombájnnal,
illóolaj: járvaszeccskázóval,

- **Elsődleges feldolgozás:** szárítás, illóolaj-lepárlás (**20-30 óra**),

- **Hozam:**
0,5-2,0 t/ha nyers virág, → 0,1-0,5 t/ha drog
illóolaj előállításra 4,0-8,0 t/ha virágos szár.

MINŐSÉGI ELŐÍRÁSOK

- illóolajtart. min. 0,4%
(min. 2,5% kamazulén, 10% bizabolol)
- össz. apigenin-7-glükózid min. 0,25%
- virágokon 5cm-nél hosszabb kocsány nem lehet, levéltöredék max. 5%,
- idegen növényi rész max. 2%, ezen belül *Anthemis*- v. egyéb *Matricaria*-fajok max. 0,1%

Római kamilla (*Anthemis nobilis*)

- szárm.: DNY-Európa,
- meleg- és fényigényes,
- évelő, lágyszárú.

- **Drog:**
virágzat (*Chamomillae romanae flos*),
illóolaj (*Chamomillae romanae aetheroleum*),
(**kék** színű),
- **Hatóanyag:**
illóolaj (angelikasav, izovajsav-észter,
anethol, metakrilsav, **proazulén**),
keserűanyagok,
kolin, apiin...

- **Farmakológiai hatás:**
gyulladáscsökkentő, antibakteriális, görcsoldó,
- **Felhasználás:**
tea (görcsoldó),
öblögetőszer,
kozmetikum (szőkítőszer).

Rovarpörvirág (dalmátvirág) (*Chrysanthemum cinerariaefolium*)

- szárm.: Balkán-fsz.,
Dalmácia
- meleg- és fényigényes,
- évelő, lágyszárú.

- **Drog:**
virágzat (*Chrysanthemi flos*),
- **Hatóanyag:**
piretroidok (mono- és dikarbonsav-észterek:
piretrin, cinerin, jazmolin),
- **Farmakológiai hatás:**
rovarölő,
- **Felhasználás:**
rovarirtószer.

Máriatövis (*Silybum marianum*)

AZ ÉV GYÓGYNÖVÉNYE 2013. (MGYT)

- szárm.: Földközi-tenger
vidéke,
- meleg- és fényigényes,
szárazságtűrő,
- egyéves, lágyszárú.

- **Drog:**
termés (*Silybi mariani fructus*),
- **Hatóanyag:**
flavonoidok (**szilimarin**: szilibinin, szilidianin,
szilikrisztin),
keserűanyagok,
gyanta,
zsíros olaj.

- **Farmakológiai hatás:**

antioxidáns, gyulladáscsökkentő, sejtregeneráló (RNS- és fehérje-szintézist fokozó),

- **Felhasználás:**

regeneráló, **májvédő** (májgyulladás, gyógyszer mellékhatás, mérgezés),

ajánlott dózis: napi 200-400 mg
gombamérgezésnél intravénásan (20 mg/ testtömegkg).

Máriatövis – termesztés (1 év)

- **Elővetemény:** nem igényes rá, önmaga után 2-3 év múlva,
- **Talajelőkészítés:** őszi mélyszántás, tavaszi elmunkálás,
- **Tápanyag-utánpótlás:** közepes tápanyagigény,
N:P:K = 25-30 : 40-50 : 80-100 kg/ha,

- **Vetés:** márc. k.- ápr.e., 3-5 cm mély, 40-60 cm sortávolság,

- **Ápolás:** gyomirtás,

- **Növényvédelem:**

hegyesfarkú répabarkó (*Tanymecus palliatus*),
lisztharmat (*Erysiphe cichoracearum*) ellen,

- **Betakarítás:** kb. júl. közepe (elsőrendű oldalhajtásokon a virágzat közepe fehéredik), egymenetben, kombájnnal,

- **Elsődleges feldolgozás:** mag szárítása, tisztítása,

- **Hozam:** 1-2 t/ha mag.

Benedekfű (*Cnicus benedictus*)

- szárm.: Földközi-tenger vidéke, Elő-Ázsia,

- melegigényes, közepes vízigényű,

- egyéves, lágyszárú.

- **Drog:**

herba (*Cnici benedicti herba*),

- **Hatóanyag:**

keserűanyag (szeszkviterpén-laktonok: knicin),
cseranyagok,
fenilpropánok,
flavonoidok,
illóolaj,
nyálkaanyag (5-10%).

- **Farmakológiai hatás:**

étvágyjavító, **epehajtó**,

- **Felhasználás:**

teakeverékbe,
keserű italok, aperitifek ízesítésére.